

TALLER: Agents de la defensa de la diversitat lingüística (ONG, OIG, institucions de la societat civil).

TEMA: Voluntaris per la llengua

Òmnium Cultural i Consorci per a la Normalització Lingüística

Durant els últims anys la societat catalana ha rebut un nombre cada vegada més important de persones que, provenint d'altres països, arriben per instal·lar-s'hi provisionalment o permanent. Aquesta no és una situació nova; al llarg del segle XX, en diferents moments i circumstàncies, han arribat a Catalunya persones de diferents regions de l'Estat Espanyol. Les persones que ara arriben, generalment impulsades per raons de recerca de millors condicions de vida i amb diferents graus de precarietat econòmica, sovint es troben amb situacions que no havien previst com, en el cas que ens ocupa, l'existència d'una llengua de la qual no coneixien ni l'existència: el català.

L'administració pública va haver de tenir un paper determinant en el moment del restabliment de la democràcia amb la promulgació de lleis i la posada en marxa d'una política que va adoptar un model de conjunció lingüística diferent del model de separació lingüística parcial i electiva adoptat a altres autonomies. La Llei de Política Lingüística de 1983 va establir unes bases que, en l'entorn sociolingüístic en el qual es van emmarcar, han donat resultats importants com demostren les dades de censos, estudis i enquestes.

Es van crear organismes encarregats de la planificació lingüística, del desenvolupament de polítiques que fomentessin l'ús i el coneixement del català, no ja dels escolars, sinó de la població adulta. En aquest marc es va crear, dins el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, la DGPL¹ i, més tard, el CPNL², organisme públic constituït per la Generalitat i 120 ens locals de Catalunya, que s'ocupa de desenvolupar estratègies i accions que garanteixin l'extensió territorial del coneixement i l'ús de la llengua catalana, per mitjà dels seus 22 centres de normalització lingüística. Però com que el repte de l'administració pública rau en els canvis en el món, la nova situació ha posat de manifest la importància de la intervenció de la resta d'actors que intervenen en l'ús d'una llengua. Aquests actors de la societat civil ja van ser decisius per a la pervivència del català durant el franquisme.

Òmnium Cultural és un d'aquests actors, que juntament amb altres organitzacions ciutadanes d'índole ben diversa, no van deixar de fer actuacions en aquest sentit. Tal com hem comentat, amb l'arribada de la democràcia, va ser l'administració pública la que es va posar endavant i va aglutinar pràcticament totes les iniciatives i responsabilitats. És amb el pas dels anys que la sostenibilitat de la política lingüística fa girar els ulls cap a la societat civil que sempre hi han estat i que, amb la nova situació d'arribada de moltes persones immigrades, es fan imprescindibles.

Òmnium Cultural és una entitat que treballa per la promoció i la normalització de la llengua, la cultura i la identitat nacional de Catalunya. Fundada el 1961, l'entitat compta actualment amb 16.000 socis i amb 21 delegacions territorials, 7 grups locals i 6 delegacions funcionals repartits per tot el territori del Principat, la Catalunya Nord i

¹ Direcció General de Política Lingüística

² Consorci per la Normalització Lingüística

l'Alguer. Òmnium organitza anualment cites de referència per a la promoció de la llengua i la cultura, com la Nit literària de Santa Llúcia i el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes.

Tan el CPNL com ÒC organitzen, entre d'altres actuacions de foment de l'ús i del coneixement del català, cursos que faciliten a la població adulta l'assoliment de la base de coneixement imprescindible (si no es coneix una llengua no es pot usar). Però la realitat ens ha demostrat que el coneixement sol no en garanteix l'ús. I aquesta afirmació es fa més evident encara en entorns del territori en què se suma un poc ús social de la llengua i la tendència dels catalanoparlants a adreçar-se als estrangers en castellà o a canviar de llengua.

D'aquesta reflexió va néixer Voluntariat lingüístic al CNL de Cornellà de Llobregat. La idea va sorgir de la relació de les associacions ciutadanes de Cornellà i el Consell de centre del CNL³. Comptava en el seu inici amb la participació de 15 entitats (esportives, culturals i recreatives, veïnals i sindicals), prou representatives dels barris de la ciutat, a més de L'Ajuntament i el propi CNL.

Voluntariat Lingüístic - Hores de conversa: parlem una estona

El projecte de *Voluntaris per la llengua* representa una oportunitat entre moltíssimes per participar en la *potily building*, des d'un dels molts aspectes que intervenen en el procés, tant a casa nostra com mirant a horitzons molt més amplis. La convivència, la creació del teixit social, es basa en la comprensió mútua i aquesta no és possible sense la comunicació.

El projecte posa en contacte voluntaris que vulguin destinar una hora a la setmana (durant un mínim de 10 setmanes) a conversar en català amb persones novingudes que volen reforçar el seu aprenentatge, estrangers o no. Als novinguts els va bé que els ajudin a superar la possible inseguretats que provoca l'ús d'una nova llengua d'una manera que difícilment es podria fer en el marc acadèmic d'una aula i amb els recursos únicament de l'administració i dels seus professionals.

D'altra banda, amb aquesta iniciativa, es vol incidir també en els hàbits lingüístics dels catalanoparlants i consolidar la idea que el català és un llengua d'acollida.

Un cop les dues parts entren en contacte, només han de pactar dia, hora i lloc de trobada (una hora setmanal) i mantenir el compromís de limitar-se a la llengua oral. No es tracta de fer una classe particular; els voluntaris no han de fer de mestres. Es tracta de conversar durant una hora a la setmana en català.

Actualment el projecte s'ha estès per tot el territori català, adaptant-se a les característiques de cada població. L'estructura organitzativa, en xarxa, ha fet créixer la implicació no només dels diferents centres territorials del CPNL i ÒC, sinó de multitud d'entitats i de persones individuals, sota l'aixopluc del Govern de la Generalitat per mitjà de la Secretaria de Política Lingüística, la Secretaria per a la Immigració i l'Incavol, que faciliten materials i suport de formació i recursos per a la gestió de les parelles voluntàries. En el cas de la comarca d'Osona ja es compten amb més de 200 parelles i 10 grups locals; i en tot el territori català el 2003 es varen crear 1540 parelles.

Un cop les experiències es multipliquen i els cicles de 10 setmanes acaben, recollim vivències que, a partir del fil conductor del català aprofundeixen cap a una convivència

3

basada en el coneixement, la comprensió i el respecte de l'altre. La diversitat es viu com un factor d'enriquiment mutu. S'estableixen uns lligams, s'acosten les cultures i es promou la pertinença a una col·lectivitat, amb el català com a factor clau de comunicació i arrelament. Moltes vegades, voluntari i aprenent ens han confirmat que tots dos han après. Han après molt més que una llengua.